

**GROOT BOOMGLANSWIER, EEN
OPMERKELIJKE VONDST**

In de zomer 1992 op zaterdag 27 juni brachten ondergetekenden een bezoek aan enkele sloten langs de Sanjesreed te Oentsjerk. Deze sloten stonden bekend om een speciale plantengroei. Vooral het voorkomen van een drietal zeldzame kruisingen van verschillende fonteinkruiden, namelijk *Potamogeton x zizii*, *P. x fluitans* en *P. x decipiens*, had onze belangstelling. Al gauw bleek echter dat we als gevolg van al te rigoreuze onderhoudswerkzaamheden aan de sloten onze verwachtingen niet al te hoog moesten stellen. We begrepen, dat de landerijen tegenover een proefboerderij er voorbeeldig bij moesten liggen, maar de aanblik van de strakke sloten temidden van intensieve raaigrasweiden was voor ons teleurstellend.

Toch zou één vondst ons bezoek meer dan goed maken, namelijk die van een opvallend en ook forse levensvorm, die naar onze eerste overtuiging tot de familie van de kranswieren gerekend moest worden. Het heldere water in de sloot, ca. een halve meter diep, verschaftte ons een mooie blik op de glazige stengels en grove takken. De planten vormden een veldje van ongeveer 70 dm². Omdat we nog nooit zoiets gezien hadden verzamelden we er wat van. Naderhand determineerden we het materiaal als Groot boomglanswier *Tolypella prolifera*, hetgeen later bevestigd kon worden door kranswierenkenner E.X. Maier.

Op wereldschaal is dit wier zeldzaam. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in Nederland en binnen Nederland in het monding-systeem van de grote rivieren. Toch is het na 1980 slechts in 20 uurhokken gevonden. Verreweg de meeste vondsten komen uit Zuid-Holland. De twee noordelijkste vondsten zijn van de IJsselmonding. Ooit is Groot boomglanswier nabij de stad Groningen aangetroffen, namelijk door Van Hall in 1835 (Gorteria 1990/2, blz. 39).

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is deze soort nog nooit eerder in Friesland waargenomen. Van het belang van de vondst bewust, is enkele dagen later nog een vegetatieopname (proefvlak 1,20 m x 1,00 m) gemaakt met de volgende uitkomst (Br. Bl.= Braun Blanquet):

	decimale schaal	Br. Bl.
Groot boomglanswier <i>Tolypella prolifera</i>	6	4
Drijvend fonteinkruid <i>Potamogeton natans</i>	2	2
Brade waterpest <i>Elodea canadensis</i>	r.1	+
Liesgras <i>Glyceria maxima</i>	r.2	+

Hoe het in de toekomst zal gaan met deze populatie is erg onzeker. Evenals het optreden van zeldzame fonteinkruiden zou deze vondst wel eens samen kunnen hangen met de speciale milieuomstandigheden die jarenlang konden bestaan door een fors lekkende drinkwaterleiding. We moesten maar hopen, nu de lekkage verholpen is, dat deze zeldzame plant, met een voortbestaansstrategie waarbij de verspreiding van sporen essentieel is, opnieuw geschikte groeiplaatsen vindt, om ons op die manier aangenaam te verrassen.

Klaas van der Veen, Molenweg 2 8355 AT Giethoorn
Henk Jager, E. Posthumastrjitte 52, 9061 DD Gytsjerk